

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 17.11.2022
COM(2022) 598 final

2022/0373 (NLE)

Predlog

SKLEP SVETA

**o podaljšanju statusa skupnega podjetja za podjetje Hochtemperatur-Kernkraftwerk
GmbH (HKG)**

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

ZGODOVINSKO OZADJE STATUSA SKUPNEGA PODJETJA ZA PODJETJE HKG IN PROJEKTA THTR 300

Cilji podjetja Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG) so bili izgradnja, oprema in začetek obratovanja jedrske elektrarne v kraju Uentrop (okrožje Unna) v Zvezni republiki Nemčiji. Ta obrat naj bi bil prototip visokotemperaturnega reaktorja na torij z zmogljivostjo približno 300 MWe (THTR 300). Podjetje HKG je z namenom izpolnitve tega cilja zaprosilo za status skupnega podjetja.

Svet je na podlagi predloga Komisije ugotovil, da je statut podjetja HKG združljiv z določbami Pogodbe Euratom v zvezi s skupnim podjetjem in da je bil projekt HKG v času predložitve zahtevka bistvenega pomena za razvoj jedrske industrije v Skupnosti, zato je odobril status skupnega podjetja HKG za obdobje 25 let od 1. januarja 1974.

Podjetje HKG je zaprosilo tudi za podelitev nekaterih ugodnosti iz Priloge III k Pogodbi Euratom.

Ob upoštevanju, da:

- naj bi jedrsko elektrarno zgradil konzorcij podjetij Skupnosti, in sicer skoraj izključno iz komponent iz Skupnosti;
- bi izgradnja elektrarne znatno prispevala k izboljšanju tehničnih procesov za proizvodnjo električne energije na industrijski ravni;
- bi lahko podelitev ugodnosti iz Priloge III k Pogodbi podjetju HKG zmanjšala finančno breme in omejila gospodarska tveganja, ki jih ima tako podjetje;
- je moralo podjetje HKG Skupnosti predložiti informacije, ki jih ni mogoče patentirati in ki naj bi jih pridobilo med izvajanjem projekta jedrske elektrarne

je Svet sklenil, da podjetju podeli nekatere ugodnosti iz Priloge III k Pogodbi Euratom, zlasti v obliki oprostitve nekaterih davkov. Te ugodnosti so bile podeljene za obdobje, ki se je končalo tri leta po tem, ko je podjetje dokončno prevzelo elektrarno.

Prvotni sklepi

Svet je junija 1974 na predlog Komisije sprejel dva sklepa:

- Sklep Sveta 74/295/Euratom z dne 4. junija 1974 o ustanovitvi skupnega podjetja Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG)¹;
- Sklep Sveta 74/296/Euratom z dne 4. junija 1974 o podelitvi ugodnosti skupnemu podjetju Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG)².

Spremembe prvotnih sklepov

Skupno podjetje je 11. julija 1983 na skupščini sklenilo, da poveča znesek svojega vpisanega kapitala. Zaradi tega povečanja je bila potrebna sprememba statuta skupnega podjetja.

¹ UL L 165, 20.6.1974, str. 7.

² UL L 165, 20.6.1974, str. 14.

Skupno podjetje je zaprosilo tudi za podaljšanje oprostitve plačila davka na prenos kapitala (*Kapitalverkehrsteuer*), ki je bila leta 1974 odobrena v zvezi z vloženimi sredstvi, v skladu z zgoraj omenjenim povečanjem zneska kapitala.

Ob upoštevanju, da:

- sprememba statuta ni vplivala na določbe, ki urejajo skupno podjetje, in je bila v skladu z razvojem projekta;
- bi lahko podaljšanje davčne oprostitve zmanjšalo finančno breme in tako omejilo gospodarska tveganja, ki jih ima tako podjetje –

je Svet februarja 1984 sprejel dva sklepa o prilagoditvi sklepov iz leta 1974 zaradi povečanja kapitala podjetja HKG:

- Sklep Sveta 84/104/Euratom z dne 21. februarja 1984 o odobritvi spremembe statuta skupnega podjetja HKG³;
- Sklep Sveta 84/105/Euratom z dne 21. februarja 1984 o spremembi Sklepa 74/296/Euratom o podelitvi ugodnosti skupnemu podjetju HKG⁴.

Evidenca obratovanja elektrarne in razlogi za spremembo ciljev

Podjetje HKG je 1. junija 1987 dokončno začelo s komercialnim obratovanjem elektrarne THTR. Elektrarna je obratovala do 29. septembra 1988, ko je bila zaustavljena. V tem obdobju je bilo obratovanje zaradi okvar večkrat prekinjeno.

Ekonomske in tehnične težave ter težave z oskrbo gorivnih elementov, skupaj s težavami pri pridobivanju dovoljenja za ponovni zagon elektrarne zaradi finančnih negotovosti, so prispevale k sprejetju sklepa z dne 1. septembra 1989 o takojšnji in dokončni zaustavitvi elektrarne.

Od takrat je imelo skupno podjetje naslednje cilje: zaustavitev reaktorja, razgradnja jedra, izgradnja varnega ograjenega prostora in nadzor. Dne 13. decembra 1989 je bila med zveznimi organi, zvezno deželo Severno Porenje-Vestfalija ter podjetjem HKG in njegovimi člani sklenjena pogodba o nadzorovani razgradnji projekta THTR 300. Pogodba je vsebovala določbe o finančnih vidikih.

Posledični nadaljnji zahtevki podjetja HKG

Davčne ugodnosti, podeljene podjetju HKG s Sklepom 74/296/Euratom, so prenehale veljati 31. maja 1990, tri leta po tem, ko je podjetje 1. junija 1987 dokončno prevzelo elektrarno.

Člani podjetja HKG so v dopisih z dne 9. februarja 1990 in 6. marca 1990 predložili zahtevek za podaljšanje podeljenih ugodnosti, dokler ne preneha veljati status skupnega podjetja za podjetje HKG, in za prilagoditev ugodnosti takratnemu položaju podjetja, zaradi katerega so bili potrebni dodatni finančni prispevki, ki so se za davčne namene šteli kot vložki sredstev.

Podjetje HKG je izvajalo program za razgradnjo jedrske elektrarne do faze varne ograjenosti in nato predlagalo izvedbo programa nadzora zadevnih jedrskih objektov.

Svet je ugotovil, da se v Skupnosti še ni izvajal primerljiv program in da je bila izvedba zato pomembna za zagotovitev koristnih izkušenj za jedrsko industrijo in prihodnji razvoj jedrske energije v Skupnosti.

Svet je menil tudi, da je priporočljivo pomagati podjetju HKG pri izvajanju programov z olajšanjem njegovega finančnega bremena in s tem podaljšanjem njegovih ugodnosti.

³ UL L 58, 29.2.1984, str. 35.

⁴ UL L 58, 29.2.1984, str. 37.

Svet je s sklepom z dne 16. novembra 1992 podaljšal ugodnosti, ki so bile podeljene podjetju HKG do izteka Sklepa 74/295/Euratom.

Podjetje HKG je 30. marca 1998 zaprosilo Komisijo za podaljšanje statusa skupnega podjetja za nadaljnjih 25 let.

Kot razlog za ta zahtevek je navedlo, da bi bile izkušnje, pridobljene z dokončno zaustavitvijo in razgradnjo, pomembne za jedrsko industrijo v Nemčiji, Evropi in po svetu. To stališče je temeljilo na dejstvu, da je THTR 300 največji tovrstni reaktor na svetu in da je njegova edinstvena zasnova, zlasti v zvezi z ograjenim prostorom, izredna priložnost za pridobitev izkušenj glede rezultatov in stroškov ograjenega prostora.

Podjetje HKG je dodalo, da so Zvezna republika Nemčija, zvezna dežela Severno Porenje-Vestfalija ter podjetje HKG in njegovi člani 13. novembra 1989 sklenili okvirni sporazum o dokončanju zadnje faze projekta THTR 300. S tem okvirnim sporazumom in priloženo spremembo z dne 18. decembra 1996 so bile določene faze do leta 2009, vključno z dogovori o financiranju dejavnosti podjetja HKG.

Nemčija je podprla zahtevek podjetja HKG in navedla, da zvezna vlada zagovarja ohranitev odobrenih davčnih ugodnosti.

Komisija je na podlagi prejetih informacij ugotovila, da argumenti, ki jih je leta 1992 sprejel Svet, še vedno veljajo; zlasti so bile dejavnosti podjetja in okvir, znotraj katerega jih je izvajalo, še vedno enaki.

Ker pa so se dogovori, ki so jih sprejeli Zvezna republika Nemčija, zvezna dežela Severno Porenje-Vestfalija ter podjetje HKG in njegovi člani v zvezi s financiranjem dejavnosti podjetja HKG, uporabljali le za obdobje do 31. decembra 2009, je Komisija predlagala, naj Svet v skladu z obdobjem, o katerem so se dogovorili nemški organi in podjetje HKG, odobri podaljšanje statusa skupnega podjetja in ugodnosti, ki so bile podeljene podjetju HKG, za isto obdobje, tj. do 31. decembra 2009.

Svet je na podlagi predloga Komisije 7. maja 2002 podaljšal status skupnega podjetja in ugodnosti, podeljene podjetju HKG, do 31. decembra 2009⁵.

Podjetje Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG) iz Hamma je z dopisom z dne 26. aprila 2010 zaprosilo za dodatno podaljšanje statusa skupnega podjetja, ki mu je bil prvotno odoben s Sklepom 74/295/Euratom in ki ga je Svet s sklepom z dne 7. maja 2002 enkrat že podaljšal za 11 let z začetkom veljavnosti 1. januarja 1999. To podaljšanje naj bi vključevalo tudi istočasno odobrene oprostitve plačila davka na prenos zemljišča, zemljiškega davka in obrtnega davka, ki se obračunavajo od obresti dolgoročnega dolga.

Podjetje HKG je zaprosilo za podaljšanje obstoječega statusa od 31. decembra 2009 za nadaljnjih 25 let. V utemeljitvi je navedlo zlasti naslednje argumente:

Podjetje HKG se je z visokotemperaturnim reaktorjem na torij (THTR), projektom prototipne jedrske elektrarne v kraju Hamm-Uentrop, zavezalo, da bo izvajalo industrijsko in ekonomsko preskušanje visokotemperaturne reaktorske tehnologije, da bi zagotovilo dolgoročno in varno oskrbo Nemčije z energijo v prihodnosti.

Znanja, pridobljenega iz izkušenj pri proizvodnji elektrike iz jedrske energije, ni mogoče omejiti le na gradnjo in obratovanje. Za zagotovitev celovitosti bi morale biti vključeno znanje, pridobljeno pri načrtovanju zaustavitve, sami zaustavitvi, delovanju varnega ograjenega prostora in razgradnji (v tem primeru na področju visokotemperaturne reaktorske tehnologije).

⁵ UL L 123, 2002/355/Euratom, 9.5.2002, str. 53; UL L 123, 2002/356/Euratom, 9.5.2002, str. 54.

Po mnenju podjetja HKG naj bi bilo znanje, pridobljeno med vzdrževanjem varnega ograjenega prostora (čas ograjenosti) in poznejšo razgradnjo, zelo pomembno za jedrsko industrijo v Evropi in po svetu, zlasti v času, ko se je visokotemperaturna reaktorska tehnologija ponovno razvijala z novo vrsto reaktorjev IV. generacije, poleg tega pa je bilo treba za zagotovitev celovite podobe (stroški življenjskega cikla) vključiti vse faze zaustavitve.

Elektrarna THTR 300 je bila največji jedrski reaktor s krogličnim gorivom na svetu z reaktorsko tlačno posodo iz prednapetega betona (RCRPV), vgrajenim keramičnim reflektorjem in oblogo ter izoliranimi vodi za vroče pline.

Posebna narava varno ograjene elektrarne je zagotavljala dotlej edinstveno priložnost za izračun podatkov in stroškov za „navidezno pasivno“ varno ograjenost elektrarne z RCRPV, zlasti v primeru stroškov energije (prezračevanje, sušenje zraka itd.), operativnih stroškov, rednega preskušanja in popravil.

Podjetje HKG je pričakovalo, da bodo iz končne razgradnje elektrarne ter iz daljinske in ročne razgradnje notranjega jedra izpeljane pomembne ugotovitve. Poleg tega naj bi odstranitev notranje površine RCRPV (vseh vpenjalnih elementov ni mogoče sprostiti brez težav) in razstavitev 550 Mg radiološko onesnaženih keramičnih delov, nameščenih v RCRPV, zagotovila novo znanje o razgradnji visokotemperaturnih reaktorjev.

Podjetje HKG je želelo še naprej posredovati te ugotovitve državam članicam EU.

Še vedno ni bilo znano, kdaj bi se lahko začela izvajati razgradnja – zanj je moralo biti na voljo primerno odlagališče, ki je pripravljeno za sprejem odpadkov – zato je podjetje HKG zaprosilo za podaljšanje statusa skupnega podjetja za 25 let.

Izreden pomen razvoja jedrske industrije v Skupnosti, ki je bil pogoj za odobritev statusa „evropskega skupnega podjetja“, je bil priznan že s Sklepom Sveta z dne 16. novembra 1992 o podaljšanju ugodnosti, podeljenih skupnemu podjetju HKG – tj. v času, ko je bila elektrarna THTR 300 zaustavljena. Priznано je bilo tudi, da v Skupnosti ni primerljivega primera programov za zaustavitev elektrarne do faze varne ograjenosti ter za vzdrževanje in nadzor take „varno ograjene elektrarne“. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da izvajanje teh programov zagotavlja koristne izkušnje za jedrsko industrijo in prispeva k prihodnjemu razvoju jedrske energije v Skupnosti.

Projekt THTR 300 je še naprej prejemal znatno podporo nemške vlade in zvezne dežele Severno Porenje-Vestfalija. To je bilo določeno v pogodbi o nadzorovani razgradnji projekta THTR 300, sklenjeni leta 1989, na podlagi katere se je med drugim financiralo pomožno obratovanje elektrarne THTR 300 po 31. decembru 2009.

Nemška vlada je v svojem sporočilu Evropski komisiji podprla zahtevek podjetja HKG za podaljšanje statusa skupnega podjetja. Vendar je bilo podaljšanje odobreno le do 31. decembra 2017 in ne za nadaljnjih 25 let, kot je zaprosilo podjetje HKG, saj je nemški finančni dogovor veljal do navedenega dne.

Svet je s sklepom z dne 17. junija 2011 o podaljšanju statusa skupnega podjetja Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG) (2011/362/Euratom)⁶ sprejel naslednje odločitve:

status skupnega podjetja v smislu Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo, ki je bil podeljen podjetju Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG), se je podaljšal za osem let z učinkom od 1. januarja 2010.

⁶ UL L 163, 23.6.2011, str. 24.

Cilj podjetja HKG je bil izvesti program za razgradnjo jedrske elektrarne v kraju Uentrop (okrožje Unna) v Zvezni republiki Nemčiji do faze varne ograjenosti in nato izvesti program nadzora ograjenih jedrskih objektov.

NEDAVNI DOGODKI

Podjetje Hochtener-Kernkraftwerk GmbH (HKG) iz Hamma je z dopisom z dne 7. oktobra 2021 zaprosilo za dodatno podaljšanje statusa skupnega podjetja, ki mu je bil prvotno odobren s Sklepom 74/295/Euratom in ki ga je Svet že dvakrat podaljšal, in sicer s sklepom z dne 7. maja 2002 za 11 let z začetkom veljavnosti 1. januarja 1999 ter s sklepom z dne 17. junija 2011 za osem let z začetkom veljavnosti 1. januarja 2010. To podaljšanje naj bi vključevalo tudi istočasno odobrene oprostitve plačila davka na prenos zemljišča, zemljiškega davka in obrtnega davka, ki se obračunavajo od obresti dolgoročnega dolga. Poleg tega je podjetje HKG zaprosilo za oprostitve vseh neposrednih davkov, ki bi sicer veljali za skupna podjetja, njihovo premoženje, sredstva in dohodek. Zaprošilo je, da se ta oprostitve izvede v največjem možnem obsegu in da se uporablja od 1. januarja 2018 dalje. Podjetje HKG je zaradi jasnosti zaprosilo za oprostitve naslednjih neposrednih davkov, ki se uporabljajo v Nemčiji, pri čemer naj se ne bi razlagali kot izčrpen seznam:

- *Körperschaftsteuer* (davek od dohodkov pravnih oseb),
- *Solidaritätszuschlag* („solidarnostni dodatek“ k davku od dohodkov pravnih oseb),
- *Gewerbesteuer* (lokalni davek od dohodkov iz dejavnosti),
- *Grunderwerbsteuer* (davek na prenos zemljišča),
- *Grundsteuer* (zemljiški davek).

Izjava nemške vlade o zahtevku podjetja HKG za podaljšanje statusa skupnega podjetja

Nemška vlada je v svojih sporočilih Evropski komisiji z dne 23. aprila 2021 in 6. maja 2022 podprla zahtevek podjetja HKG za podaljšanje statusa skupnega podjetja, zlasti iz naslednjih razlogov:

faza varne ograjenosti projekta THTR bo trajala dlje od trenutno načrtovanega obdobja. Ta faza je do 31. decembra 2022 finančno zavarovana s pogodbenimi dogovori med zvezno vlado, zvezno deželo Severno Porenje-Vestfalija ter podjetjem HKG in njegovimi člani.

Zaradi nenavadno dolge faze varne ograjenosti, predvidene za THTR, in zlasti poznejše razgradnje reaktorske tlačne posode iz prednapetega betona (RCRPV) se lahko pričakuje, da bo pridobljeno novo znanje o razgradnji jedrskih objektov. Poleg tega bo poznejša razgradnja reaktorske tlačne posode, za katero še ni dovolj praktičnih izkušenj, povzročila precejšnje stroške. V teh okoliščinah je nadaljnja udeležba upravljalvskega podjetja HKG in njegovih članov bistvena, podaljšanje statusa „evropskega skupnega podjetja“ pa je načeloma materialno upravičeno.

Podjetje HKG je zaprosilo Generalni direktorat Komisije za energijo za podaljšanje statusa „evropskega skupnega podjetja“ do 31. decembra 2027. Vendar so dogovori o financiranju trenutno načrtovani le do konca leta 2022, Svet Evropske unije pa je v svojem sklepu z dne 17. junija 2011 ponovno poudaril, da je navedeno trajanje odločilni razlog za omejitev trajanja podeljenih ugodnosti, zato je ministrstvo za finance zvezne dežele Severno Porenje-Vestfalija (FM NRW), na katero vplivajo davčne ugodnosti, potrdilo podaljšanje statusa „evropskega skupnega podjetja“ le do 31. decembra 2022. Zvezna vlada nima zadržkov glede določitve takega roka, poleg tega pa zvezno ministrstvo za izobraževanje in raziskovanje (BMBF) ne

vidi razloga, zakaj bi moral biti status „evropskega skupnega podjetja“ nujno ločen od trajanja navedenega finančnega dogovora.

V skladu s tem je nemška vlada naklonjena podaljšanju statusa „evropskega skupnega podjetja“ za podjetje HKG do 31. decembra 2022.

SKLEPNE UGOTOVITVE

Komisija ugotavlja, da argumenti za podaljšanje statusa skupnega podjetja za podjetje HKG, ki jih je leta 2011 sprejel Svet, še vedno veljajo; zlasti so dejavnosti podjetja in okvir, znotraj katerega jih izvaja, še vedno enaki.

Dogovori, ki so jih sprejeli Zvezna republika Nemčija, zvezna dežela Severno Porenje-Vestfalija ter podjetje HKG in njegovi člani v zvezi s financiranjem dejavnosti podjetja HKG, se uporabljajo le do 31. decembra 2022.

Komisija zato predlaga, naj Svet v skladu z obdobjem, o katerem so se dogovorili nemški organi in podjetje HKG, odobri podaljšanje statusa skupnega podjetja do 31. decembra 2022.

2. PRAVNA PODLAGA

Člen 45 Pogodbe Euratom določa ustanovitev skupnih podjetij, ki so v skladu s Pogodbo opredeljena kot podjetja bistvenega pomena za razvoj jedrske industrije v Skupnosti.

Komisija v skladu s členom 46 Pogodbe Euratom preveri vsak načrt za ustanovitev skupnega podjetja.

Komisija mora Svetu predložiti vsak načrt za ustanovitev skupnega podjetja skupaj s svojim obrazloženim mnenjem.

V skladu s členi 47, 48 in 49 Pogodbe Euratom se skupna podjetja ustanovijo s sklepom Sveta na predlog Komisije.

3. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog ne vpliva na proračun EU.

Predlog

SKLEP SVETA

o podaljšanju statusa skupnega podjetja za podjetje Hochtemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo, zlasti člena 49 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Svet je s Sklepom 74/295/Euratom ustanovil podjetje Hochtemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG) kot skupno podjetje za obdobje 25 let od 1. januarja 1974.
- (2) Cilji podjetja HKG so bili izgradnja, oprema in začetek obratovanja jedrske elektrarne z zmogljivostjo približno 300 MWe v kraju Uentrop (okrožje Unna) v Nemčiji.
- (3) Jedrska elektrarna je obratovala od leta 1987 do 1988 in je bila dokončno zaustavljena 1. septembra 1989 zaradi tehničnih in gospodarskih težav.
- (4) Od 1. septembra 1989 naprej je bil cilj podjetja HKG izvesti program za razgradnjo jedrske elektrarne do faze varne ograjenosti in nato izvesti program nadzora ograjenih jedrskih objektov.
- (5) Svet je s Sklepom 2011/362/Euratom⁷ podjetju HKG podaljšal status skupnega podjetja do 31. decembra 2017, da bi mu omogočil zaključitev programov razgradnje in nadzora, zlasti z zmanjšanjem finančnega bremena.
- (6) Obdobji, za kateri je bil status podaljšan, sta ustrezali trajanju veljavnosti dogovorov, ki so jih sprejeli Zvezna republika Nemčija, zvezna dežela Severno Porenje-Vestfalija ter podjetje HKG in njegovi člani v zvezi s financiranjem dejavnosti podjetja HKG.
- (7) Podjetje HKG je z dopisom z dne 7. oktobra 2021 zaprosilo za dodatno podaljšanje statusa skupnega podjetja z retroaktivnim učinkom od 1. januarja 2018 do 31. decembra 2022, kar ustreza trajanju dogovorov, sklenjenih med Zvezno republiko Nemčijo, zvezno deželo Severno Porenje-Vestfalija ter podjetjem HKG in njegovimi člani v zvezi s financiranjem dejavnosti podjetja HKG.
- (8) Zaradi tega je treba podjetju HKG podaljšati status skupnega podjetja za isto obdobje –
- (9) Po 31. decembru 2022 je pogoj za kakršno koli nadaljnje podaljšanje statusa skupnega podjetja HKG, da HKG predloži vlogo za dovoljenje za razgradnjo.

⁷ UL L 163, 23.6.2011, str. 24.

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

1. Status skupnega podjetja v smislu Pogodbe, ki je bil podeljen podjetju Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH (HKG), se podaljša za pet let z učinkom od 1. januarja 2018.
2. Cilj podjetja HKG je izvesti program za razgradnjo jedrske elektrarne v kraju Uentrop (okrožje Unna) v Zvezni republiki Nemčiji do faze varne ograjenosti in nato izvesti program nadzora ograjenih jedrskih objektov.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na države članice in podjetje Hochttemperatur-Kernkraftwerk GmbH.
V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*